

Lisabonská smlouva pohledem občana

MICHAL ŠANDERA

Na tzv. Lisabonskou smlouvu (LS) jsme si zvykli hledět spíše pohledem státu. Bude pro stát výhodná? Ztratí její ratifikací národní státy v rámci sjednocené

Evropy svou suverenitu přijatelně nebo nepřijatelně? V tomto článku se ale pokusme změnit úhel pohledu a pokusme si zodpovědět otázku: „co ztratí či získá ratifikací LS občan?“ Článek bude v tomto kontextu věnován zejména zvláštnímu fenoménu LS, který je označován jako přesun pravomocí. Jak citlivě však přesouvá Lisabonská smlouva národní pravomoci na EU vzhledem k stávajícím právům občana?

Oč jde vlastně v Lisabonské smlouvě?

Lisabonská smlouva směřuje evropskou integraci k vytvoření tzv. hospodářské a politické unie – tj. k vytvoření vlivné nadnárodní instituce s pravomocemi, které na ní přesunou národní státy. To je z hlediska občana důležitý závěr. Část z toho, o čem bylo rozhodováno „doma“ – národní politickou reprezentací, už doma rozhodováno nebude. Ale pokračujme. Okamžikem, kdy vstoupí Lisabonská smlouva v účinnost, se stane dle dikce LS ještě toto:

- zaniknou Evropská společenství, jejichž členy byly vlády dvaceti sedmi členských zemí
- bude ustavena právní subjektivita Evropská unie, EU nahradí Evropská společenství (ES) a stane se jejich nástupcem
- občané se státní příslušností k členským státům získají vedle svého občanství i občanství Evropské unie

Kdybych mohl jednotlivé body krátce okomentovat, zdůraznil bych stávající relativní přímou nezávislost občana na evropských strukturách v tom smyslu, že členem Evropských společenství není přímo občan, nýbrž členský stát – např. Česká republika. Přirozeně dominující vztah občan – stát, který plynul z prostého faktu občanství, byl ve stávajícím modelu doplněn o vztah stát – EU (ES).

Lisabonská smlouva se ale navíc, tj. vedle přirozeného vztahu občan – stát, snaží ustanovit i nový silný přímý vztah občan – EU, a to díky získání paralelního unijního občanství se všim všudy, tedy s právy i s povinnostmi. A tak i když my, jednotliví občané, svůj podpis na Lisabonskou smlouvu nepřipojujeme, dostáváme se do pozice „něco jako smluvní strany“ Lisabonské smlouvy, protože řada našich práv a povinností dozná změn.

Narážíme na další zajímavou otázku. Do jaké míry jde v Lisabonské smlouvě jen o reformu evropských institucí – tedy o mechanismus dosažení snadnější shody při vysokém počtu členských států EU (ES)?, a do jaké míry jde Lisabonská smlouva daleko nad tento rámec (viz naznačená otázka občanství)? Nebylo by čestnější (např. kvůli přesunu pravomocí z národních států na evropské centrum) prezentovat Lisabonskou smlouvu jako reformulaci pomyslné společenské smlouvy, která nově vymezuje práva a povinnosti občana vůči veřejnoprávní instituci typu národní stát (resp. EU)? O jak citlivou reformulaci jde? A právě na této úrovni, myslím, stojí za to začít diskusi. V této diskusi pak dříve či později narazíme na termín svoboda jednotlivce, který je společně s jinak chápány významy slova svoboda vždy obří nehmotnou hodnotou, kterou je třeba si bránit a která se nesnadno získává zpět, pokud se ztratí. A dá se ztratit velmi snadno.

Bližší pohled na přesun pravomocí státu

V moderních společnostech je pravomoc státu ve zkratce chápána jako moc státu usměrnit svými zákazy nebo příkazy chování jednotlivců vč. možnosti toto cho-

vání vynutit. Při takto jednostranném pohledu vystupuje stát vůči občanu jako osoba oprávněná (a občanu přínáleží pozice osoby povinné, tj. dlužníka). Navrhují však rozšířit tento jednostranný pohled, protože moderní stát výměnou za takové omezení individuální svobody nabízí svým občanům určité výdobytky, při jejichž poskytování je naopak stát osobou povinnou a občan se dostává do pozice osoby oprávněné (věřitele). Pravomoc tedy není státu svěřena samoučelně, ale představuje výměnu, při níž platí princip něco za něco. Je pak na obou stranách pomyslně historicky utvořené společenské smlouvy, aby si v reálném čase ohlíželi, nakolik je plnění jedné strany ještě pro druhou stranu hodnotné. K tomuto dynamickému ovlivňování a kontrole státu ze strany občana v demokratických režimech slouží mj. institut periodicky se opakujících voleb.

Přestože má Lisabonská smlouva potenciál stát se aktem mezinárodního práva, v následující analýze si dovoluji otestovat její dílčí aspekty prověřenými principy práva soukromého. Tento postup dobře ukáže, jakých necitlivostí se LS z hlediska občana při přesunu pravomocí dopouští.

Pokud by byla pravomoc chápána velmi jednostranně, tedy jako moc státu usměrnit svými zákazy nebo příkazy chování jednotlivců, jistě by šlo tuto, svého druhu pohledávku za občany postoupit na úroveň EU (institut postoupení pohledávky, cese). Věcně i do rozsahu stejná povinnost občana by byla po přesunu pravomocí jednoduše vynucována někým jiným – ne státem, ale nadstátním celkem (EU).

Je ale vůbec výše zmíněná logika cese, kterou se nechali tvůrci Lisabonské smlouvy při přesouvání pravomocí inspirovat, akceptovatelná? Myslím, že ne zcela, neboť pravomoc nepřestává ani náhodou jednostranný nárok státu vůči občanům. Je to ostatně dobře patrné i z platného ustanovení Ústavy ČR, kde se píše, že lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní (Hlava I, čl. 2, odst. 1). Pokusím-li se toto ustanovení volně parafrá-

(Pokračování na straně 2)

DÁLE ČTĚTE:

Jiří Kinkor:
Další absurdní „právo“:
právo na internet

Petr Mach:
EU nám zvýší poplatky
za bankovní výpisy

Lisabonská...

(Dokončení ze strany 1)

zovat, říká, že s nárokem státu na regulaci chování jednotlivců to není až tak jednostranné, neboť lid (coby zdroj pravomoci státu) má v souladu s demokratickými principy možnost konkrétní podobu pravomoci státu ovlivňovat. Jaký tedy bude mít tato chybně zvolená „cesní“ technologie přesunu pravomoci dopad na základní demokratické oprávnění občana, které spočívá v možnosti aktivně ovlivňovat podobu věci veřejných?

Při odpovědi na tuto otázku se nechme inspirovat běžným korporátním právem – pasáží upravující tzv. (obchodní) podíl. Ten reprezentuje míru účasti společníka na právech a povinnostech vůči společnosti, tedy sílu, kterou mj. vlastníci ovlivňují podobu rozhodování ve své společnosti. Vždyť si jen představte, jak by se asi tvářil akcionář zvyklý z titulu svého vlastnictví ovlivňovat určitou váhou svého hlasu chod své společnosti, kdyby se mu do společnosti přes noc „vboural“ samozvaný akcionář, a začal ovlivňovat směřování jeho společnosti po svém. Je zvláštní, že zatímco takováto devalvace váhy hlasu původního akcionáře by byla považována za jasný zásah do jeho vlastnických práv, několika(násobné) oslabení váhy hlasu každého z nás v eurovolbách - jako nástroj ovlivnění podoby výkonu pravomoci nově přesunutých na úroveň EU - nikomu nevadí. Vždyť přece

o záležitostech přenesených z úrovně státu na evropskou úroveň budou rozhodovat i politici volení občany jiných zemí.

Není jen logické, že opominutí demokratických principů v Lisabonské smlouvě, které se projevuje v nesprávně zvolené „cesní technologii“ přesunu národních pravomoci na EU, povede k znevýhodnění pozice jednotlivce (voliče) a že ztrátou podílu k ovlivnění podoby přesunutých pravomocí bude dotčen každý neorganizovaný volič? Oč to potom budou mít na euroúrovni relativně (tj. v porovnání s voličem) snazší organizované zájmové skupiny? Ve svém důsledku tak na základě Lisabonské smlouvy dospějeme k dalšímu oddálení (euro) politiky od běžného života občana, k jeho rezignaci a ztrátě demokratické kontroly. To také ve svém důsledku povede k horšímu ovlivňování přerozdělovacích procesů uskutečněných skrze příjmy a výdaje rozpočtu EU.

Demokratické kontroly na úrovni EU navíc jistě nepomůže ani značná angažovanost nevolených (byrokratických) orgánů EU na procesech rozhodování (demokratický deficit evropského rozhodování).

Motor evropské integrace

Tvůrci Lisabonské smlouvy přiznávají velmi blízkou příbuznost Lisabonské smlouvy s Euroústavou, kterou svého času v referendech odmítli občané Francie a Nizozemska. Co je motorem, který pohání evropskou integraci stále stejným směrem? Proč se vlastně najednou národní politici relativně ochotně zřikají vybraných

pravomocí a tím i role suveréna na svém území? Zřikali by se jich se stejnou ochotou, kdyby současně s přesunem pravomoci neztráceli i zodpovědnost za další osud těchto agend?

Jak bylo řečeno v úvodu, Lisabonská smlouva usiluje (skrze získání občanství Unie) o posílení přímého vztahu občan – EU. Při současném záměru přesunout na EU i některé pravomoci národních států napadlo tvůrce lisabonského dokumentu přerušit dosavadní politickou zodpovědnost národních politiků za osud přenesených agend, a přesunout ji (spolu s vlastním přesunem pravomocí) na orgány EU. Nevede ale právě tato nestandardní změna protistrany, která je zodpovědná občanovi za výkon přenesené pravomoci, k již zmiňovanému poškození váhy hlasu voliče? Myslím, že ano, což lze snadno přiblížit i jazykem soukromého práva. Stačí jen hledět na demokratické oprávnění občana k ovlivňování podoby pravomocí státu jako na pohledávku občana za státem. I zde pak bude platit obecně známá poučka, že prostá změna v osobě dlužníka (v tomto případě ze státu na EU) může věřitele (občana) zkrátit na jeho právech.

Jen tolik jsem chtěl uvést k předvídatelným důsledkům Lisabonské smlouvy, které sám velmi citlivě vnímám a čtenáře vybízím k samostatnému úsudku nad vhodností této konkrétní cesty evropské integrace.

Autor je absolventem FNH VŠE, politicky neangažován

Další absurdní „právo“: právo na internet

JIŘÍ KINKOR

Ve Finsku prý uzákoní „právo“ na internet, píše se na iHNed.cz. Nebo dokonce na rychlý internet. Ve Francii již Nejvyšší soud o tomto „právu“ také rozhodl. O zničeném pojmu právo jsem již psal na svém blogu, například v souvislosti s hanebným požadavkem EU na regulaci cen roamingu:

„Žádné právo na posílání sms, na telefonování, ani na žádnou jinou službu nebo zboží neexistuje. To jen komisařka Redingová (a zdaleka nejen ona) nechápe, co znamená pojem právo a překrucuje jeho význam k nepoznání. Zcela zničený pojem právo se pak stává nástrojem vysávání a zotročení všech, kdo něco vyrábějí a nabízejí, protože ostatní na jejich produkty mají údajně „právo“. Nemají!

Právo mám pouze na to, co jsem po-

ctivě vyrobil, nakoupil nebo jinak získal, nikoli na to, co nemám, a přál bych si to mít. Mám právo, aby mi to, co již mám, nikdo nevzal, nikoli aby mi někdo svůj produkt nabídl za podmínky, s nimiž nesouhlasím.

Žádná telekomunikační služba neexistuje, dokud jí někdo nevyprodukuje a ne-nabídne. Nikdo na ní nemá žádné právo. Jak může někdo přijít s tak absurdní a nehoráznou myšlenkou, že výrobce služby, který jí za své vlastní peníze vyprodukuje a dobrovolně jí ze svého rozhodnutí ostatním nabízí, má být násilím donucen, aby jí nabízel za podmínky, které stanoví někdo jiný než on!?”

To samé platí pro „právo“ na internet a pro jakékoli další „právo“, které socialisté, komunisté či jiní kolektivisté vymyslí. Podstata je stále stejná. Perverzní morálka sebeobětování (dnes se tomu říká „solidarita“). Všichni, kdo něco mají, mají to

samé financovat těm, co to nemají. Nikoli věnovat něco dobrovolně, občas, dle svého rozumného individuálního uvážení a možností skutečně nemohoucím, postiženým. Ne. Je třeba se co nejvíce obětovat! Obětovat své peníze, svůj majetek. Když ne dobrovolně, tak proti vlastní vůli, zdaněním. Čím dál víc, na každém kroku, v každé oblasti, všem, co mají méně. Proč mají méně? Na to se už nikdo neptá. A proč se má něco dávat těm, co mají méně? To je pro morálku sebeobětování nepodstatné. Podstatné je obětovat se, nesledovat svůj život, své štěstí. Uspokojovat jakékoli potřeby všech ostatních. Hlavně ne svoje.

Společenský systém, který logicky vyplývá z morálky sebeobětování, je socialismus (nezapomeňte: až uslyšíte o solidaritě, má se ve skutečnosti na mysli sebeobětování). Tuto morálku, kromě fanatiků, principiálně a důsledně nikdo nemůže uplatňovat,

a také neuplatňuje, protože systematické sebeobětování znamená živoření a smrt. Je-li sebeobětování ušlechtilé a morální, nemá člověk žádný morální nárok na majetek a svobodu. Proto je svoboda pro socialisty nepodstatná. Je-li jednotlivec morálně ušlechtilý jen jako nezištný služebník společnosti, musí být neustále regulován a násilím omezován a vysáván, protože jakákoli přirozená snaha o zistění sledování vlastního života, prospěchu a štěstí ho odvádí z cesty údajné ušlechtilosti, z cesty „veřejného prospěchu“.

Morálka sebeobětování a státní regulace násilím jsou tudíž spolu nutně spojeny. Je-li něco považováno za dobro a spravedlnost, ale je nemožné toho dosáhnout dobrovolně, musí se to vynutit násilím. To si povrchní obhájci svobody bohužel ne-

uvědomují. Volat po svobodě a ignorovat morálku, která je se svobodou neslučitelná, je beznaděné.

Sebeobětování není ušlechtilé, je naopak zvrácené, protože žít vyžaduje a znamená vytvářet hodnoty a těšit se z nich, nikoli se jich se sebezapřením vzdávat (to neznámá nepomáhat v nouzi ostatním!). Proč je tedy morálka altruismu a sebeobětování pro většinu lidí tak přitažlivá?

Dnes to či ono nesmyslné „právo“ vymyslí socialisté v té či oné zemi Evropské unie. Například bude nová „práva“, pošlapávající skutečná práva na majetek a svobodu, chrlit mnohem snadněji Evropská unie, celoplošně. Překážka, kterou tvořila suverenita států, bude značně oslabena či úplně padne.

Evropská unie socialismus nevytváří.

EU nám zvýší poplatky za bankovní výpisy

PETR MACH

Statistice klientů českých bank dostali v říjnu dopis, v němž jim banka sděluje, že bez ohledu na to, že si s ní domluvili zaslání papírových výpisů jednou ročně, jim nově bude výpisy posílat opět měsíčně – a účtovat za to příslušné poplatky.

Např. Komerční banka svým klientům píše: „Komerční banka ... automaticky od 1. 11. 2009 převede všechny výpisy s delší frekvencí než jeden měsíc na výpisy měsíční. Pokud v současné době za předávání výpisu s frekvencí delší než měsíční platíte poplatek dle Sazebníku, tento poplatek bude změněn na poplatek odpovídající měsíční frekvenci. To samé také v případě, pokud jsou Vám výpisy zasílány poštou pololetně nebo ročně (tento způsob je nyní zadarmo).“

Zaslání výpisu stojí přes deset korun, takže náklady na tuto regulaci mohou dosáhnout sta milionů. Z našich kapes.

Za tyto nové poplatky a papírování však nyní nemůžeme nadávat bankám, ale Evropské unii.

Parlament kvapně schválil zákon 284/2009 o platebním styku. V něm

na základě Směrnice EU č. 64/2007 o platebních službách nařizuje měsíční výpisy: „informace ... se poskytují nebo zpřístupňují pravidelně nejméně jednou měsíčně a dohodnutým způsobem, který plátcí umožňuje dané informace ukládat a kopírovat v nezměněném stavu.“ Současně EU dovoluje členským státům nařídít bankám výpisy zdarma: „Členské státy mohou vyžadovat, aby poskytovatel platebních služeb jednou měsíčně poskytoval informace na papíře bezplatně.“

Oběd zdarma (Free lunch) neexistuje

Česká republika „možnosti“ nařídít bezplatné výpisy zdarma nevyužila. Možná výpisy „zdarma“ nabídnou některé banky v rámci boje o klienta. I když některé banky dobrovolně nabídnou výpisy „zdarma“, nebo i když některé členské státy využijí možnosti směrnice a nařídí bankám zasílat výpisy „zdarma“, ty stamiliony to bude stát beztak. Banky zvýší poplatky za vedení konta nebo sníží úročení. Oběd zdarma neexistuje!

Jedna banka již vymyslela, jak směrnici obejít: Bude nabízet klientům měsíční papírové výpisy na požádání na pobočce. Pro klienta se nic nezmění, dál bude papírové

Ten, jako ideologie, samozřejmě dávno existuje a je, díky morálce sebeobětování, v celé Evropě hluboce zakořeněn. Evropská unie se však stala velmi účinným nástrojem jeho rychlého politického prosazování napříč celým kontinentem. Byla obrovským zlem před Lisabonem a bude ještě větším zlem po něm. Cesta k socialistické (nebo nakonec islámské?) diktatuře je teď přímější.

Neříkejte, že vše je v pořádku, jaképak zlo, vždyť přece většina lidí EU podporuje. Mýlíte se. Měřítkem morálky, dobra či zla, není počet lidí, kteří mají ten či onen názor. Měřítkem morálky je život člověka. Co život podporuje, je dobrem. Co ho ničí, je zlem.

Autor je ekonom a obhájce filosofie objektivismu (www.aynrand.cz)

výpisy dostávat ročně či čtvrtletně, pohotovostní informace bude mít v mobilu – tak jak si to s bankou dříve dohodl. Měsíční výpisy budou na pobočce na vyžádání. EU se nažere a koza zůstane celá.

Zákon byl schválen bez řádného projednání, kvapně v prvním čtení, bez diskuse proto, aby se to stihlo do 1. 11. 2009 a EU nevyměřila České republice sankce.

Donedávna jsme žili bez zákona o platebním styku. Nyní potřebujeme zákon o 50 stranách a 8 směrnic a nařízení EU, která definují, že „platební transakcí je vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků“. Prý to nyní musí být jednotně definováno ve všech 27 členských zemích EU. Cílem je samozřejmě pouze regulovat a kontrolovat.

Včera zákaz žárovek, dnes povinné měsíční výpisy. Vše pro naše blaho. Podle zastánců Lisabonské smlouvy je EU dnes málo efektivní a je potřeba zmenšit váhu hlasu ČR a odstranit ve zbylých oblastech právo veta, aby podobných opatření pro blaho českých spotřebitelů mohlo být mnohem více.

Autor je předsedou Strany svobodných občanů

www.svobodni.cz

ÚŘAD NA ZRUŠENÍ

V této rubrice představujeme úřady, které žijí z peněz daňových poplatníků a jejichž existence je zbytečná nebo dokonce škodlivá. Jsme přesvědčeni, že odstraňování zbytečných úřadů je jediná cesta k omezení korupce a účinná cesta ke snížení daňového břemene.

KANCELÁŘ GENERÁLNÍHO KOMISAŘE ÚČASTI ČR NA EXPO

Status: Generálního komisaře jmenovala vláda v listopadu 2007 v návaznosti na své lednové rozhodnutí o účasti ČR na EXPO 2010.

Počet zaměstnanců: 14

Rozpočet: 533 milionů

Hospodaření: Celý rozpočet účasti na světové výstavě EXPO je financován ze státního rozpočtu.

Činnost: Kancelář se zabývá přípravami českého pavilonu v Šanghaji za téměř 180 milionů korun. Těžko posoudit, kolik stálo 63415 puků na lední hokej, které byly spotřebovány na výzdobu pavilonu. Česká republika staví vlastní pavilon na rozdíl od většiny států světa, které v souvislosti s krizí přistoupily k úspornému opatření – pronájmu haly. Generální komisař vydává nepravidelně newsletter, ve kterém publikuje například průzkumy veřejného mínění o názoru lidí na relevanci investice do výstavy, které si sama kancelář nechala z veřejných rozpočtů realizovat.

Hodnocení: Komisař mezi novinkami příštího ročníku prezentuje, že se poprvé budou na světové výstavě podílet soukromé subjekty. Bude jim k dispozici 30% českého pavilonu. To by však mělo být právě naopak. Pro stát světová výstava není investicí, stát nedokáže posoudit, které společnosti má smysl v Číně prezentovat a které nikoliv. Navíc stát nemůže soukromým subjektům dělat reklamu z peněz daňových poplatníků. Investicí je výstava pro soukromé společnosti, které musí zvážit, zda se jim investice vyplatí.

Verdikt: Kancelář generálního komisaře účasti ČR na EXPO by měla být zrušena a nikdy v budoucnu by stát neměl znovu účast na výstavě financovat. Pokud je tato

výstava natolik prestižní a zajímavá pro české podnikatele, aby se jim vyplatilo se na ní prezentovat, jistě si sami pronajmou pavilon, kde budou prezentovat naše

výrobky. Proč by však nyní investovali peníze, když jim to zaplatí stát z peněz daňových poplatníků.

(rs)

Chcete pracovat pro jednoho z leaderů ve svém oboru? Chcete zázemí silné a úspěšné společnosti? Chcete mít možnost seberealizace a růstu jak osobního tak kariérního? Přidejte se k nám.

Obchodní manažer/ka

Naše společnost hledá vhodného kandidáta na pozici OBCHODNÍ MANAŽER/KA, který bude rozvíjet současné obchodní aktivity a získávat nové obchodní příležitosti v sektoru služeb v rámci celé České republiky.

Požadavky:

- VŠ/SŠ vzdělání obchodního, ekonomického či technického směru
- prokazatelné obchodní úspěchy na obdobné pozici
- schopnost udržet a rozvíjet vztahy se zákazníky a partnery
- velmi dobré komunikativní a organizační schopnosti
- osobní jednání s potenciálními zákazníky
- uživatelská znalost MS Office
- znalost jednoho cizího jazyka výhodou
- řidičský průkaz sk. B
- časté cestování, práce v terénu

Životopisy zasílejte na adresu:
recruitment2@seznam.cz

STRANA
SVOBODNÝCH
OBČANŮ

SVOBODA ■ ODPOVĚDNOST ■ SPRAVEDLNOST

www.svobodni.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 777 848 037, radim@smetka.cz. Redakční rada: Petr Mach, Radim Smetka, Tomáš Jirsa, Jaroslav Bachora, Mojmír Hampl. Internetový archiv: www.petrmach.cz. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597